

Főszerkesztő ideiglenes felelős szerkesztő Dr. Oloszló Lapfoglalókoros CORVIN Lapkiadó

On. Biblioteca Universităţii din Cluj Sibiu

HIRLAP

A timiştorontali törvényszék bej. sz. 85. (Dos. No. 934/1938) Alapította: Dr. VUCHETICH ENDRE és Dr. VARNAY ELEMÉR

Ziarul Comunităţii Maghiare din România - A Romániai Magyar Népkegyesség lapja

Bojtor Márton egy hold földje

Írta: KAKASSY ENDRE

Sokan bizonyára csodálkozva nézik e szöveget. És nem joggal, mert hiszen ma, amikor történelmünkért erők gigászi birkózásától reng a világ, az események szédítő iramban kerülik egymást a látható fegyver és a láthatatlan lélek harcmezőjén, egyetlen ember egy hold földjénél mégis csak fontosnak látszik a keserű levében forgó földgolyó egész emberiségének az ügye. A újságírás tiszteltreméltó hagyományai is azt kívánják, hogy lapunk ezelő helyén a világ dolgait vitassuk meg. Gyakorlat teszi a jó vívót s bizony nem ártana nekünk se, ha olykor-olykor megvillogtatnánk fejünk felett észleletünknek és gondolatainknak sok pihenéstől immár rozsdásodó fegyvereit.

Mind ezt tudván, ritkán engedjük meg a véleménynyilvánításnak a podiumon a nagyvilág dolgait. Nem mintha fények erejével homokba akarók dagni fejünket. Lapunk mindennapi számai mutatják, hogy éber lelkiismeretességgel tartjuk számon az események fohását, ami persze semmiképpen sem rény, hanem magától értetődő kötelesség minden olyan sajtóorgánumnak, mely tudja, mikor és kiknek íródik. Supán a haruspex-i pózt kerüljük, tisztában lévén egyrészt azzal, hogy az események fogalmazását gyarló stílusunkal ugysem érhetünk utól, másrészt egy erősebbé válik az a meggyőződésünk, hogy a magunk kicsiny világának dolgai semmivel sem állanak alább jelentőségben a nagyvilág dolgainál. Sőt — tegyük hozzá — elfoglaltság vagy a nagy dolgokban való csalódás következménye az, hogy a világ nagy dolgai fölébe szereltek helyezni mindannyiszor, valahánykor ezek a kis dolgok a hitben erősödő let, az építő munka és a teremtő áldozatosság tanúságátétele által magasodnak lélek. Nem mondjuk ezzel, hogy a világ önni része számunkra csupán elmélet, mellyel csak akkor foglalkozzunk az érdelem és a képezet, ha éppen szabad ideje van rá; valóság ez is, mint a hozzánk legközelebb állók világa, tényeit tudomásul kell vennünk, hatásai elől nem menekülhetünk, ismernünk kell mielőtt behatóbban, hogy a benne végbemutató változások ne villámcsapásként szabdjanak ránk s felszabaduló erőtt, ha építő és hasznos erők ezek, fokozatosan befoghassuk a mi életünk hajtó motorjait, hogy ne egyszerre lepjünk meg bennünket elemi tobzódással. Fisztabán vagyunk hát az összefüggésekkel és az arányokkal. Am nem feleddjük azt sem, hogy a mi szerepünk sivar és szolgai lenne, ha csupán a külső hatások befogadására szorítkoznánk. A kényelmes vagy ernyedő gondolkodás hajlamos ugyan arra az elképzelésre, hogy a világ nagyjai majd csak elvégzik a dolgukat nélkülünk, kis népek nélkül is, minék avatkozunk hát bele, minék zavarjuk messzias munkájuk köréit. Holott a világ mi vagyunk, nagy és kis népek egyaránt, szegények és gazdagok, nyomorultak és elégedettek. Az a nép, amely kiáll a közös munkából, csupán teherterelő lesz a jövőben. Senki elé nem viszik majd falán azt az új világot, amelynek a mai véres vajulásból kell megszületnie. A várva-várt új erők, új szemlélet, új hit: egyik sem konfekció-áru és nem is kivülről kapott ajándék. Tudnunk kell, mi történik közel és távol, milyen barátságokat használnak és milyen magukat szólnak a feltépett talajba a szenvedé-

lyek, hol keresi a menekvés útjait az ész és a lélek, — szemünk azonban mindig önmagunkon legyen, saját életünk alakítását tekintsük legfőbb gondunknak, feladatunknak és problémáknak. A világot ugyan nem válthatjuk meg, de erőneink ápolásával, társadalmi berendezkedésünk tökéletesítésével, termékeny eszméink gondolkodásunk régi törzsebe való öltöztetésével mi is hozzájárulhatunk az álmódott jobb világ elkövetkezéséhez.

És ha így nézzük életünket és dolgainkat, kis ügyek nagyvá nőhetnek szemléletünkben, apró jelenségek jelentőssé válhatnak számunkra.

Az emendaták után nem tűnik talán sem tanácsosnak, sem az arányok eltorzításának, ha akkor, amikor az angolszász hatalmak a mediterrán Európa pánceles kapuit döngetik, egy kis dél-erdélyi község, a tanfolyamok-kiskülvölgyei Túr-Túr katonák lakosságának példamutatását emeljük az események fölé. Az történt, hogy a római katonák felekezett iskola évszázad innepélyén Lokody Gáspár, a falu derék plébánosa, miután beszédében elszórolta, mi mindent tett a falu népe egyházáért és iskolájáért (saját erejükből építették fel az új iskolát, a paplakot és a népházat, s közel egy millió lej értékű tanítói segélyt adtak össze), felvetette a kérdést: hogyan lehetne a jó

elömeneteli, szegény tanulók középiskolai tanítottságát biztosítani. Ezidőszent nyolc szegény községi diák tanult a Majláth-liceumban a püspökség anyagi támogatásával, de lehetővé kellene tenni más szegénysorú tanulónak is a továbbhaladást. Teremtünk diáksegélyző alapot — javasolta végül a plébános. A falu gazdái, iparosai, valamint az iskolának kenyeréhez jutott egykori növendékei tartásuk mind kötelességüknek az alap gyarapítását. A beszédet — mint tudósításunk közli — lelkes helyeslés fogadta. Amikor újból önszereplés jött, előlépett a község egyik lakosa, Bojtor Márton keresztesmester és egyszerű szavakkal egy hold földjének egy évi termését ajánlotta fel a diáksegélyző alap javára.

Nemrégben írt Kacsó Sándor lapunkban arról, milyen nehezen nyitja meg zsebét a falu. Nem mintha nagy és nehezes ügyek iránt érzéketlen lenne, de ősi tapasztalatok parancsolják, hogy óvatos legyen mindenfajta kezdeménnyel szemben. Meg aztán életviszonyai is tárgykorodó, bizonyos fokig rideggé alakították magatartását. Ott azonban, ahol az arra alkalmas faluvezetők (papok, tanítók, birók) bizalmat tudnak kelteni önmaguk és az általuk képviselt ügyek iránt, a falu szíve is kinyílik, s a szívellet együtt, ha kell kinyílnak a zsebek is. Lám, Bojtor Márton keresztesmester 1 hold földjének évi termését ajánlotta fel: fel tudjuk e mérni mi, városiak, az áldozatkészségnek mekkora fokát jelenti ez falusi viszonylatban? Mégis: ne tapsoljunk és ne lel-

kendezzünk. Kemény bírálattal van ebben a példamutatásban. Bírálattal társadalmunk iskoláit végzett tagjai felé, akik süket füllel haladnak el a tanulni, emelkedni akaró falu anyai vágya, kívánsága és panasza mellett, holott hányan vannak közöttük, akik iskoláink kegyes alapítványainak köszönhetik vezetésüket, kenyerüket, vagyonnukat.

Nagy távlatok villannak meg Túr-Túr község tanítottsági mozgalma mögött. Egyik legelőtöbbször problémánkhoz szől ekképpen, az áldozathozatal nagyszerű beszédével, egy falu magyar népe. Ne térjünk ki most a kérdés részleteire s ne bizonygassuk, micsoda főbenjáró történelmi feladatot jelent társadalmunk szenvedő sejtjeinek a nép friss szellemi és testi erejével való felélesztése, a népi értékek és tehetségek odaadása társadalmunk vezető helyeire. Szóval, érveléssel, fogadkozással, vitával különben sem tudunk megküzdeni a falu telemekésésének legnagyobb ellenségével: a szegénységgel. Mig mi szépen hangzó mondatokat ötvözünk, nagyszerű képességek fulladnak beje a nyomor ingoványába. Csak kevésbé segítene a részletmegoldások is. Egész társadalmunknak sorompóba kell állania, ha azt akarjuk, hogy a népi őserők értéküknek megfelelő szerephez jussanak jövőnk kialakításában. Vajha a veszendő tehetségeknek ezt az intézményes tevékenységét teremné Bojtor Márton egy hold földje!...

Róma erőlyesen szembeszáll Rooseveltt és Churchill üzenetével

„Az olaszok egvek abban az akaratban, hogy a végsőkig ellenállanak,” — írja a Stefani szerkesztője — Sziciliában, különösen Agrigento területén, tovább tartanak az elkeseredett harcok — A török külügyminiszter hosszasan tárgyal Papen nagykövettel

Tengeri ütközetek zajlottak le a Messinai szorosban

A háborus helyzetét mind keleten, mind Sziciliában azok az erőszítések jellemzik, amelyek döntő ütközetek kialakítására irányulnak. Keleten, Bjelgorod körzetében a Szovjet ellenállomási lanyhultak, Orel körzetében viszont tovább tartanak a súlyos harcok. A szovjet hadvezetőség hatalmas erőszítésekkel tesz, hogy kiragadja a németek kezéből a kezdeményezést. E célból, pánceles és légi támogatással, megkísérelte a tengelyaravonal áttörését, az orosz támadásokat azonban, mint a legújabb OKW.-jelentés megállapítja, kemény és változatos harcokban visszautasították.

Sziciliában, különösen a cataniai térség ellen irányul a szövetségesek nyomása. A német-olasz elhárításban továbbra is jelentős szerepet játszik a légierő. Mindkét fél jelentéseiből kitűnik, hogy a harcokat kezdeti szakaszokban felvőknek tekintik s csak ezután kerül sor döntő harcokra.

Roosevelt és Churchill üzenete

Politikai vonatkozásban Roosevelt elnöknek és Churchill miniszterelnöknek az olasz néphez intézett közös üzenete vonta magára a figyelmet. Az üzenet szerint Itália válaszu ezért áll: vagy szakít a fasiszta rendszerrel és Németországgal, vagy pusztulás vár rá. A két angolszász államférfiu egyébként megismételte ismeretes kijelentését, hogy a háboru, melyben Olaszország részt vesz, „csak a német nemzeti szo-

cializmus érdekeit szolgálja”. Berlin és Róma erőlyesen szembeszáll Roosevelt és Churchill üzenetével. Rómában hangzottak, hogy „az olasz nép nem hallja az angolszászok üzenetét, hanem csak azt tudja, hogy ellenség hatolt olasz területre.” Kiemelik, hogy a Sziciliában történt rombolások s a lakosság szenvedése az egész olasz népet mélyesen megrendíti, de az olaszok egyek abban az akaratban, hogy a végsőkig ellenállanak. Berlin, „csak a feltételezésnek” minősíti Washington és London reményét, hogy „éket verhet” Németország és Itália közé.

Szicília

A Stefani olasz hírgyűnkség jelentése szerint a szicíliai angolszász offenzíva az utolsó negyvennyolc órában meglassult. Ez azonban — mint a Stefani megállapítja — nem jelenti azt, hogy az angol-amerikai erők nyomása meggyengült volna és a harcok kevésbé elkeseredettek lennének. Az előnyomulás ütemének csökkenést arra vezethető vissza, hogy az angolszász csapatok, a partvidéken tuljva, most már a sziget sziklás hegyvidéke előtt állnak és számolnak azzal a nehézséggel, melyet a hegyvidékre való behatolás jelent. A hegyek között a támadók helyzete sokkal veszélyesebb és lépésről-lépésre kell haladniuk. A Stefani jelentés a továbbiakban rámutat arra, hogy az angol-amerikai erők az első napok sikereit arra akarták felhasználni, hogy

— Ragusa és Augusta birtokában — bekerítő hadműveletet hajtsanak végre, ez a kísérlet azonban nem vezetett a kívánt sikerre. Agrigento városának ostromát is eredménytelenül kísérelték meg. — írja a Stefani. — A Licata-Gela paritsávról kiinduló szövetséges erők meglepetésszerűen el akarták foglalni Caltagirone helységét (Gela-tól északra), hogy ennek birtokában behatoljanak a cataniai síkságra. Bár ejtőernyősöket is harcavetettek, Caltagirone védővonalát nem bántatták meg. Ez volt a helyzet péntek este. Az elmúlt két napról, csütörtökről és péntekről szólva egyébként a Stefani megállapítja, hogy az általános helyzet nem változott. A szövetségesek folytatják a csapatok és a hadianyag paritszállítását, nyugtalanítva azonban őket az a körülmény, hogy nem tudják, mikor és hol kell számolniok magyaranyu német-olasz ellentámadással.

A Popolo di Roma cíkkje

A Popolo di Roma című olasz lap katonai szakértője, a szicíliai helyzetét, foglalkozva, szintén rámutat arra, hogy az angolszász seregek, tuljutván a délkeleti paritsávon, most a német-olasz védelem zömével kell megütközniük. A német-olasz erőtartalékok harcavetésének helye és időpontja viszonyi a körülményektől függ. Szicília hadászati sulypontja, már az arab uralom idején a közpészicíliai Enna városa volt, ahonnan keletre, Catania irányá-

ban, valamint délre, Licata felé, és északnyugatra, Palermo irányában jó mozgási lehetőségek adódnak. Már az olasz királyság megalakulásának első évizében, amikor a Franciaországgal való háború fenyegett, nagy jelentőséget tulajdonítottak Enna városának, mint a sziget hadászati sulypontjának. Most, az angol-amerikai támadás alkalmából ismét előtérbe került a közép-szicíliai géppont háborus fontossága. Míguk az angol katonai szakértők — újként véleményét a svájci lapok idéik — szintén azon a véleményen vannak, hogy a szicíliai harcok csak kezdeti szakaszukban vannak. A nagy bázeccsapásra a német-olasz erők zörelével még nem került sor. A tengely

páncélosainak ellenoffenzívája lesz a szicíliai invázió döntő pillanata. A Popolo di Roma erre vonatkozóan a Daily Mail című angol lap katonai szakértőjének megjegyzésére hivatkozik, mely szerint lehetséges, hogy az angol-amerikai seregek megtartják eddig szerzett hídfőiket, de az is lehetséges, hogy a németeknek és olaszoknak sikerül megakadályozniuk az elfoglalt területek kiszélesítését és arra kényszerítik a támadókat, hogy szűk térben maradva, kedvezőtlen körülmények közepette, állásarcokba bocsátkozzanak. Amennyiben a helyzet tényleg így alakulna, különösen a szövetségesek utánpótlása ütközne nehézségekbe, — írja a Daily Mail. (—7.)

Jelentéseink a harcterekről

Orel körzetében visszautasították a Szovjet sulyos támadásait

Berlin. A német vezéri főhadiszállás újabb jelentése szerint a keleti harctéren, Ujgorodtól északra tegnap a harci tevékenység csökken, Orel körzetében viszont a sulyos elhárító harcok tovább tartanak. A bolevisták támadásait kemény és változatos harcokban visszautasították. Az egész szakaszon tegnap ismét 251 szovjet páncélosok lefekték.

A keleti arevonal többi részeiről a kubán-hídfő keleti szakasza ellen páncélosoktól és harci repülőktől támogatott szovjet támadások elhárítását, valamint több más helyi támadásnak a Mius-szakaszon történt visszaverését jelentik.

A légierő tegnap különös eredménnyel támadta az ellenség kézenlenti állásait és csapatmozdulatait. 80 szovjet repülőgépet légi harcokban repülőgépek és a légierő légvédelmi tüzérsége löttek le.

Sziciliában az ellenség tegnap, különösen Catania területén, több ízben is heves támadásokat indított, említésre méltó eredményeket azonban nem ért el. Német vadászrepülőgépek és romboló kötelékek az

ellenségnek mélytámadásban sulyos veszteségeket okoztak és Szicília fölött 16 ellenséges repülőgépet löttek le. Az ellenség tegnap a Földközi-tenger területén összesen 34 repülőgépet vesztett.

A Messinai szorosban német és angol gyorsnaszádok között több ütközetre került a sor, amelyek során egy angol gyorsnaszádot elsüllyesztettek, egy másikat valószínűleg megsemmisítettek és további több ellenséges naszádot felgyújtottak.

Német és olasz repülők a Szicília előtti ellenséges partszállítási flotta ellen támadásokat tegnap is eredményesen folytattak.

Ynuiden a tengerésze előtt német kikötővédő naszádok egy angol gyorsnaszádkötélék támadását hátrítottak el. Egy ellenséges torpedó-gyorsnaszádot oly sulyosan megrongáltak, hogy megsemmisülésével számolni kell.

Néhány ellenséges repülőgép az elmúlt éjszaka a német birodalom északnyugati és déli részei fölé repült, ahol szórványos támadásaik folytán jelentéktelen károk keletkeztek.

Elkeseredett harcok Agrigento és Catania vidékén

Róma. (Radur). Az 1148-ik olasz hadijelentés:

Szicília területén, de különösen Agrigento és Catania vidékén elkeseredett harcok folynak. Az ellenségnek erős és nagy veszteséggel járó támadásai ellenére sem sikerült újabb eredményt elérnie.

Harci és csatarepülőgépek földközeli inézetek támadással mind emberben, mind hadianyagban sulyos veszteségeket okoztak az ellenségnek. A tengely torpedóvető és bombázó repülőgépei a Passero-fok vidékén, valamint Siracusa és Augusta kikötőjének közelében ellenséges hajók ellen inézetek támadást. Egy 7000 tonnás hajót felgyújtottak; a hajó elsüllyedt. Német vadászrepülő 16 ellenséges gépet pusztítottak el, közöttük 12 négymotoros Liberator-mintájú gép volt.

Az ellenséges légierőnek Napoly, Fari, Reggio di Calabria és Messina ellen inézetek támadása jelentékeny kárt nem okozott, az áldozatok száma csekély. Az ellenség gyűjtő és robbanó bombákat dobott még Speziára, néhány lombardiai helysége és Emiliára.

A légvédelmi tüzérség és a vadászrepülő összesen 18 ellenséges repülőgépet löttek le.

A péntekről szombatra hajló éjjelen ellenséges repülőgépek Róma felet járta és röplapokat szórtak le.

A kelet-szicíliai vizeken egy könnyű olasz cirkálót több ellenséges gyorsnaszád támadott meg, az olasz hajó egy gyorsnaszádot elsüllyesztett, majd kilátását végrehajtva sérülés nélkül visszatért kikötőjébe. Az egyik olasz buvárhajó elsüllyesztett egy ellenséges rombolót.

A hadijelentés kiegészítéséül közlik, hogy a Nápoly elleni támadásnak 22 halálos és 72 sebesült, a Bari elleninek 3 halálos és 33 sebesült áldozata volt; Reggio Calabrian és Messinában az áldozatok számbavétele folyamatban van. A Livorno elleni támadás alkalmával a végleges számautak szerint 252-en meghaltak és 503-an megsebesültek.

UJABB LÉGIHÍRADÓ SZÓFIÁBAN

Szófia. A bolgár fővárosban július

Népi közösség felé

Nem volt igaza Madáchnak, amikor Lankréddal úgy kigunyoltatta az „I” betűt. Mert ez az a betű, amelynek hiánya gazsággá teszi az igazságot s amelynek hozzáadása lényegében alakítja majd át közösségi szervezetünket.

Kisebbségi történetünkben talán még soha nem volt ennyire kedvünk dícsérni közösségi szervezeteinket és vezetőinket. A Magyar Népközösség egésze és az egyes tagozatok munkája szinte csodálatunkat váltja ki. Lehetőségeikhez mérten a legderekből munkát végzik a népnevelés, a lélek-gondozás, a nyomorultak segélyezése terén. Nemrégiben pedig a két egymástól legtávolabb eső tagozat lepette meg a braszov-brassói képzőművészeti kiállítás benső értékével és mintaszéri kiállításával.

Mindez azonban még nem elég. Most miután Népközösségünket valóban mindannyiunknak érezzük, s kijelöljük az elvégzendő feladatokat, a kereteket megfelelő tartalommal is meg kell töltenünk.

Alkalmunk volt egy tagozatnál megfigyelni azt a munkát, mellyel a vezetőség saját körében helyet igyekezett biztosítani az ugynevezett népi rétegeknek. Örövendünk annak a böles előrelátásnak, amely az értelmes földművet és munkást nemcsak mint taglétszámot szaporító egységet kezelte, hanem beleszólást engedett saját sorsának intézésébe. És azt kívántuk, bárcsak minden szervezeteink ezt az utat választanák.

Népközösségünk alatt népi közösséget akarunk érteni. A vágyunk az, hogy nemcsak tagjainak sorában, hanem vezetőinek sorában is minél több

ben foglaljanak helyet a délerdélyi magyar nép erre rátermett képviselői. A gondolatot pedig a valóság akkor éri majd utól, ha a meglévő lehetőségeket népi rétegeink kihasználják, ha a kínáló kereteket kitöltik, ha ösztönös magyarságukat és öröklött lelki képességeiket az egész közösség szolgálatába állítják.

Nemcsak a vezetőknél mulik Népközösségünk megújuló teljesebb élete Hivataliselőink önfeláldozóan teljesítik kötelességeiket és örövendek, ha munkájukban segítséget kapnak alulról vagy felülről. A vezető feladata tehát könnyebb. Csak abban áll, hogy ne zárkózzék el mereven a feltörekvő ajánkozás elől, amely természetesen a vállalt munkáért megfelelő helyzeti súlyt is igényel magának.

A megajlás inkább népi rétegeinken van. Ezeknek kell most teljes erővel és odaadással részt kérni a közösségi munkából. Nekik kell lankadatlán szorgalommal elsajátítani azokat a művelődési elemeket, amelyek erre a munkára alkalmasnak teszik. És nekik kell majd böles megfontolással egy érvényesíteni érdekeiket, hogy azok is egész közösség érdekeivel egyezzenek.

Ebben a törekvésükben támogatjuk őket szóval, tettel és írással. Mi, írók különösen írással. A szavak utrafoglalásával és a gondolatok átalakításával. Egy-egy „I” betű kibékítéssével, melynek nyomán kiderül, hogy Népközösségünk csupán akkor teljesítheti való hivatását, ha — népi rétegek oadaadó melléállása és munkavállalása révén — népi közösséggé lesz. Mindannyiunkon mulik, hogy azzá is legyen.

SEMLER FERENC

régebben egy bárhol bevezethető mozgó hadsereget szerveztek, amely Rommel tábornok vezetése alatt áll, éppen az inváziós lehetőségek ellen. Lehetséges — írja a svájci lap — hogy a Rommel vezetése alatt álló mozgó hadsereg a Szicíliai harcokban is még szerepljen.

A SVAJCI LÉGLÉHÁRÍTÓ ÜTEGEK LELŐTEK KÉT ANGOL REPÜLŐGÉPET

Bern. (DNE). A svájci katonai hatóságok, hivatalos vizsgálat alapján közölték, hogy a svájci terület fölött július 13-án éjszaka lezuhant két angol repülőgépet a svájci légléharító ütegek löttek le.

A politikai arevonal

Róma válasza Roosevelt és Churchill felhívására

Róma. A Stefani-iroda jelent: Churchill és Roosevelt az olasz néphez üzenetet intéztek és felszólították, hogy lázadjon fel a törvényes kormány ellen és vessen bele magát az anarchiába. A felhívás nem törődik azzal — mondja a Stefani — hogy ártatlan embervér ontózi az angolszás gépesített hadsereg hernyótalpának útját. Churchill és Roosevelt felhívása teljes összhangban van az angolszás önzéssel. Az olasz nép nem hallja az ellenség üzenetét, — hangoztatja a Stefani — hanem csak azt tudja, hogy ellenség nyomult be nemzeti

területére. A Szicília földjén történt rombolások és az emberek szenvedése az egész olasz népet mélyszélesen megrendítik. Valamennyi olaszt egyesítenek a mostani események abban az akaratban, hogy szembenézzen minden veszedelemmel és végsőleg ellentállnak. Ha Anglia és Amerika le akarja győzni Olaszországot, akkor fegyverrel a kezében kell állania és véráldozatot hoznia, de kár ilyen felhívással az olasz nép erkölcsi gyengeségére számítani, mert ilyen erkölcsi gyengeség nincs.

Berlin véleménye a Roosevelt-Churchill üzenetről

Berlin. (Radur). Roosevelt elnök és Churchill miniszterelnök az algéri rádió hullámain keresztül „üzenetet” intéztek az olasz néphez. Azt tanácsolták az olaszoknak, hogy szakítsanak a Duce vezette fasista rendszerrel, mert ez döntötte Itáliát a háborúba, mely csak a német nemzeti szocializmus érdekeit szolgálja. Az angol-amerikai üzenet az olaszok „nemzeti méltóságára” és az önfenntartás ösztönére hivatkozik. Az olaszoknak — az üzenet szerint — dönteniük kell: el akarnak-e pusztulni a Duceért és a Fuurerért, vagy fenn akarják tartani Itáliát s meg akarják őrizni a civilizációt.

Berlinben ezt az üzenetet sajátos angol-amerikai lépésnek tekintik s

hangoztatják, hogy bizonyos kezdeti katonai sikereket ki akarnak alakítani, abból a esalóka feltételezésből kiindulva, hogy őket verhetnek Németország és Olaszország közé. Ném e t megítélés szerint a felsorakoztatott érvék oly gyengék és részben oly furcsák, groteszkek, hogy tárgyilagos válasza nines szükség: nyugodtan megvárhatják, mily hatása lesz ennek az áltáltszó mesterkedésnek az olasz nép körében.

MENEMENCOSGLU PAPANENEL TÁRGYALT

Isztambul. Menemencoglu török külügyminiszter Isztambulban több mint egy óráig megbeszélést folytatott von Papan nagykövettel.

VISSZAHÍVTÁK A LONDONI PORTUGAL KÖVETET. (Madrid.) Diplo máciai körökből szerzett értesülés szerint a portugál kormány elhatározta, hogy Montero, londoni portugál követet visszahívja állásából. A visszahívásnak állítólag a követ és a külügyminiszterium között felmerült nézeteltérés az oka. Emlékeztetnek arra, hogy Montero az angol fővárosban beszédei mondatt, amelyben a szövetségesek iránt nyílt rokonszевének adott kifejezést. Néhány nappal a beszédei követően, Monterot kormánya jelentéstételre Lisszabonba rendelte, a követ azonban nem tett eleget a felszólításnak. (Europa press.)

A NÉMET EGYHÁZFŐK JELENTÉST TETTEK A PÁPÁNAK A BOMBATÁMADÁSOK OKOZTA KÁROKRÓL. (Berlin). Faulhaber müncheni, Bertram boroszlói és Innizer bécsi bíborosok most terjesztették a pápa elé első jelentésüket a bombatámadások folytán egyházi épületekben és templomokban keletkezett károkról. A Vatikánban, mint hírlik, külön ügyosztály tartja számon az európai egyházi épületekben okozott károkat. (Europa-press.)

MUNKASZOLGÁLATRA SOROZZÁK A SZERB FÉRFIÁKAT. (Belgrád.) A belgrádi sorozóbizottság felhívást intézett a szerb férfiakhoz. A felhívás értelmében az 1898—1902 évszolyambeli férfiakat négy hónapi munkaszolgálatra sorozták be, az 1903—1907 évszolyambelieknek pedig jelentkezniük kell az egyik bányavidéken végezendő munkaszolgálatra. Az 1908—1912 évszolyambeli, ideiglenesen alkalmatlanoknak minősített szerb férfiakat újraszorozásra hívják, ugyancsak munkaszolgálatra.

Lemhatár

A délerdélyi magyar irodalom

1.

A Baumgarten-díjas Szemlére Ferenc még jelent nyilatkozata a Déli Hírlap irodalmi oldalán tetemrehívást hatott. Névszerint szólította meg hivat fel munkára a romániai magsárság elnömült íróit. Köszerübben ez felelősségrevonás el sem hangozhatott lna.

— Hol vannak az írók? — kérdi az asóközönség is.

Am némi utánjárásal kellemesen alatkozik az érdeklődő. Nem roska-znak ugyan nagy munkáktól az írói ühelyek, de meg kell állapítani: nem usza már téli álmát a romániai magy írás. Bátran tarthatunk sereg-semlét itt élő íróink felett. Írói mun-sságuk, ha csendben és hangtalanul de lombosodik már és virágzik.

Ilyés Gyula írja, hogy mindig voltak ók, amikor nálunk az irodalom jelen-ette és jelképezte a közösségi életfor-át. Ez a hivatástudat ad erőt a szelle-i alkotóknak, hogy a nagy érdekek rténelmi viharzásaitól távolartva ma-ukat, a kultura fenntartásában a szel-mi értékek ápolásában és fejlesztésé-én lássák az író legfőbb életparancsát. égeredményben europai hivatás ez. S alóban, magyar íróknak lenni egyet je-entett mindenkor a jó értelemben vett úropaisággal. De ez a magatartás sose rt olcsó számításokkal. Akkor is az pítő és összehangoló szellemet képvil-elt a magyar író, ha viszonzást a rajta ívül való világtól nem várhatott. Ez a orsa és szerepe.

„A MAROSMENTI ATHÉN”

Ezt a szellemet ápolja továbbra is az iudi-nagyenyedi templomvárbán lévő ühelyében Kacsó Sándor, akár-sak a másik auidi-nagyenyedi író: Vita Zsigmond, a Bethlen-kollé-ium nemzeti kincsét jelentő, hatvanezer ötetes könyvtárában. E két író jelen-ös egyenisége és velük a szomszédos Abaújfalva-Gyulafehérvár katolikus ta-ári kara, a tudós Musnai László r. professzorral, aki a közelmúltban je-entette meg egy népszerű Kőrösi Csoma Sándor-életrajzot, a fiatal református gyháztudományi íróval, Nagy Jó-ssef teológiai tanárral és a nagymül-veltségű Kiss Bélával, a Helikon régi munkatársával, méltán és az auidi-nagyenyediek minden tiltakozása elle-ére a romániai magsárság szerény, de jemes Athénjé avatja a templomvár-ás a kollégium körül elterülő városkát. Itt jelentek meg első kiadványaink 1940 után. Innen száll ki nyelvvédő csatára Vita Zsigmond vagy vonza a kies város-ka biületébe költőinket, szépirodalmi antológiája előkészítésével. Kacsó Sán-dor, a „Vakvágányon” című, annak ide-jén nagy port felvert regény írója, újra visszatért az irodalomhoz, regényt írt és kötetre való novellát. A székely világ kellős közepéből növe, a népies realiz-mus szellemében ír. Az erdélyi írók közé ő vetette bele a „vallani és vállalni” jel-szavát. E szerint dolgozik most is. Gaz-dalapot szerkeszt és regényt, elbeszél-ést, költeményeket ír. Nem esékélyebb szorgalommal folytatja Vita Zsigmond a tanulmányírást és ugyanakkor kiad-ványok szerkesztését. Tavaly Szent-miklósny Ferencel népmese-gyűjte-ményt adott ki. A könyv sikerre arra ösz-lönözte szerzőit, hogy újabb kiadást je-entessenek meg. Vita jelenleg az aradi Havi Szemle szerkesztőbizottságának tagja.

VIRÁGH MIKLÓS

Reményik Sándor verseiből

Végcsendelet

Fáradságom adom az esti árnyak,
Színeimet vissza a szivárványnak.

Megnyugvásom a tiszta csöndes égnék,
Mosolygásom az őszi verőfénynek.

Sok sötét tükömet rábírom a szélre,

Semmit se várho és semmit se kérve.

Kik üdöztek át tükém, vad bozótton:
Kétségeim az örvényekbe szórom.

A kollam után ne keressetek.

Leszek sehol, és mindenütt leszek.

Béke

Valami furcsa összehangolódás

Valami ritka rend —

Széíhuzó erők erős egyensulya,

Mély bélső bizonyosság idebent —

Bizonyosság arról, hogy élni jó,

Szenvedni elkerülhetetlen,

Szeretni tisztán: megistenülés,

Meghalni szép —

S a Kifejezést megletni mindezekhez,

Megtalálni a felséges Igét:

Az Igét mindezekhez:

A Béke ez.

Orkán ordíthat aztán odakünt,

Robbanhat ezer bomba: kárbanent,

De kárt nem okozott.

Bent:

Csend.

A Béke itt kezdődik.

Bent:

Csend.

Isten hozott.

Ma mindenki áldoz

Háború van, hull a vér
s hár a gyermek játszik,
lányok ajkán lóta kél,
fiu habotázik.
üdén ébred fel a nap,
virág-mosoly villan,
tar lepkék szál anak
ifju álmánkban —
szívünk mégis félig él,
(mikor tér magához?)
háború van, hull a vér —
ma mindenki áldoz.

Mélységbe nézek

Mélységbe nézek minden, minden este
a megbékítő álmom határában.
Mélységbe nézek
új szívet keresve.
Mélységbe nézek: ez életem útja.
Szakadék-e avagy élő víznek kutja —
csak az Isten tudja.

HORVÁTH JENŐ

Juniusi éjtszaka

Megtértek hozzád. Lemosom arcom
kendőzött mázát. Levetem
emberválom szárnalmas leplét.
sok cifra rongyot. Meztelen,
könnyi szívvel lépek elébed,
mögöttem gond, könnyi, vér és gyáva
életem, sok, sok hiu álma
törött cserépként szertehull.
Feloldodom hús, puha, bársony
karodban, mint a könnyű pára
s a juniusi éjtszakának
fénylő sötétje rámborul ...

Milyen messzi futott az élet,
ketten virasztunk: én s a föld,
titkos mélyéből száll az ének.
felettiink hunyorogva zöld
fényt veti ezernyi csillag,
hálót sző, finom, selymeset —
puha szellő fodrozza szélét
s a föld boldogan megremeg.

KOVÁCS ERZSÉBET

Szélrózsa

A SZLOVAKIAI magyar közművele-
dési egyesület most tartotta második
évi rendes közgyűlését, amelyre Szlová-
kia minden részéből nagy számban se-
reglettek össze a magyarok. A közgyű-
lést Csák Mihály országos elnök nyitotta
meg s beszédében hangoztatta, hogy az
egyesület mozgalmá jó munkát végzett,
minden nehézség ellenére is előrehalad
a kijelölt uton. Kettős célját: a falusi
tömegek öntudatosítását és a városi ma-
gysárság tömörítését a fiatalsággal való
fokozott törődés nyomán látja megvaló-
síthatónak az egyesület. Nemeth Zoltán
főtítkári jelentésében megemlékezett a
tavaly óta kibővült kulturamunkáról s
közölte, hogy a tagok száma 47.76 szá-
zaiékos növekedést mutat. Hangoztatta
a közösség szolgálatát az ősi emlékezés
és a felelősségteljes munka útján. Min-
den megtett lépés közelebb viszi az egye-
sületet az annyira óhajtott célhoz, a mű-
velői közösségben megújult, szilárd népi
öntudattal rendelkező magyar lélekekhez.

A SVÁJCI könyvtárak óriási fejlődést
mutatnak a múlt évhez viszonyítva. A
winterthuri városi könyvtárnak például
az 1941-es 7595 kötetnyi művészeti
könyvtára 49.868 kötetre emelkedett. A
városi tudományos könyvtárának állo-
mánya a múlt évben 25.594 kötetből
33.418 kötetre emelkedett.

MILANO városának százötven XV. és
XVI. századbeli olasz mesternek könyvét
adományozta a német állam. A nagyér-
tékű könyveket fényes kiállítás kereté-
ben adták át a milanoi szépművészeti in-
tézetnek.

letessége előtt. Japán művészete ennek
következtében elképzelhetetlen és meg-
fejtethetlen a kínai iskola tekintetbevé-
tele nélkül. Kína a Krisztus előtti máso-
dik évezred ujjabb felétől kezdve több
mint két és fél évezreden át a bronz, az
arany és ezüst megmunkálásában, a
lakkfestésben, a fa- és csontfaragásban
elérhetetlenül tökéletes fokot ért el.

„ÉJTSZAKA”

Máshol is sok szó esett az éjtszakáról.
Ezért válaszol a Magyarosan című
nyelvvelő folyóirat több kérdézőskö-
dőknek az 1943. év első fizetésében.

— Tévednek azok, akik az éjtszaka
írásmódban „erőltetett és fölösleges, a
magyar nyelv szellemével ellenkező más-
salhangzó-torlódásnak” tartják a jtsz
hangsoportot, s ezért t nélkül írják ezt
a szót. A mássalhangzó-torlódás elkerü-
lése céljából nyenformán nem írhat-
nánk és mondhatnánk: sejtszövet-et,
sajtszag-ot, csak sejszövet-et, saj-
szag-ot.

A magyar helyesírás szabályai a kö-
vetkezőket mondják: A hibás szóelem-
zés gyakran megtéveszt bennünket egy
szó írásában, mivel valamely jelentés-
ben vagy alakban rokon szóhoz véljük
kapcsolhatni ... éjtszaka helyett nem
helyes ezt írni: éjtszaka. (M. Tud. Aka-
démia, 1941.)

Igy rendeli el a szó írását már az
1903. évi iskolai helyesírás is a szó-
elemzés alapján. A most újból megsza-
bott írás a régi, a hagyományos, a szó
ejemeit feltüntető. A „t” ugyanis itt régi
képző. Arról szó sem lehet, hogy ez a
„t” tárgyrag lenne, amint egyesek egé-
szben naivul gondolják. Mai nyelvérzé-
künk már nem képes kijelemezni, hogy
miéire „t”-ről van itt szó, azért hagyják
el a műkedvelő nyelvészek az éj és a
szaka közt tényleg meglévő „t” hangot.
Hogy ott van, annak kétségtelen bizon-
nyítéka a népies ejtés: éccaka, iccaka.

Nem valószínű, hogy a népi nyelv A ma-
gyar helyesírás szabályai-ból vette vol-
na ezt a kiejtést. Ősi kiejtés ez, amelyet
nem ronthatunk meg az éjtszaká-nak
„t” nélküli való írásával. Kezd ugyanis
terjedni ennek a szónak t, azaz cé nélkül
való ejtése, ami teljesen önkényes és
indokolatlan.

Ezt a szót régen így írták éjtszaka,
mert az éj-nek régebbi alakja: é. A ma
már elhomályosult t időképző tenát eb-
ben az írásban is megtartotta a t han-
got, mert akkor még éjenken érezte a
nyelvérzék a t képző szerepét. Azóta is
a cé ejtés az országos, népies és ha-
gyományos. Az éjtszaka írásában tehát
feltüntetjük a szó elemeit, ami helye-
sírásunk egyik alapelve. Ha pedig a
hangzást vesszük alapul, helyesírásunk
második alapvetését, akkor is éjtszaka-t
kell írunk az „éccaka” hangzás sze-
rint. Az éjtszaka tehát sem szó-
emező (etimológiai), sem a hangzás,
azaz a kiejtés szerint való (fonetikai)
alapvetel szerint sem igazolható. Csak
azért terjedt el, főként a sajtó útján,
mert nem tudták a kellő nyelvészeti is-
meretek hiján, hogy mi az a t az éj és a
szaka között.

Éjtszakát kejl írunk nem a M. Tud.
Akadémia kiadványának járó tekintély-
tiszteltet miatt, de a nyelvtörténet és ki-
ejtés utmutatása alapján. Több írónk
figyelman kívül hagyva a megszabott
írast, éccakát ír. „Nagykarácsony écca-
káján.” Zsámboki Lajos is így írja az
Új Időkben: Ecceka van, a juhok Elcca-
kiüdték szépen. Irjunk éjtszakát. Ecce-
kát a régieskedők. Csak az éjtszakát
hagyjuk békességben. Szakkérdésről
van itt szó, az elsőség a szakudományé.

(—a)

FIGYELEM

Érett trapista sajt 1 kg. 360 lej.
Elsőrendű csemege-vaj naponta.
Kapható Kertvárosi utcában, Arad,
Avram Iancu tér, 21 szám.

Köszönetnyilvánítás

Az isteni gondviselés akarata szerint az örök életbe költözött férjem, Martzy Mihály halálával ért nehéz megpróbáltatásomban az egész magyarság szeretetének felém és gyermekeim felé áramlását láttam és éreztem. Ez a mély és szeretet a magam és gyermekeim és az egész család fájdalmának enyhítésére, megrendítő gyászának vigasztalására szolgált. A magam és gyermekeim, valamint az egész család nevében megindultam mondok köszönetet a nagyoknak és az egyszerűeknek, szervezeteinknek és a névtelen magyar férfiak és ifjak, asszonyok és leányok sok-sok százának, amiért férjemet, Martzy Mihályt külső megnyilatkozásban és bensőszerűen a magyarság legnemesebb hagyományai szerint temették el, hogy virágerdővel öveztek koporsóját, velünk együtt imádkoztak érte és könyveztek halála miatt és elkísérték örök pihenőhelyére a radnai kegytemplom kriptájába is. Hála Isten kiváltságos részére a könyörülő Isten jószágában mindenkinek, aki a rámszakadt gyászból mellettem és gyermekeim mellett állott és velünk érzett.

Özv. **MARTZY MIHALY**
és gyermekei.

**Gyárfás Elemér dr.
a Magyar Népközösség országos
elnökének részvéttávirata**

Marty Mihálynak, a Magyar Népközösség bányászati tagozata elnökének elhunytá alkalmából Gyárfás Elemér dr., Népközösségünk országos elnöke külföldi tartózkodási helyéről a következő részvéttávirattal kereste fel a bányászati népközösségi központot: „Fájó szívvel értesültem szeretett elnökük elhunytáról, kiben legértékesebb munkatársamat és hűséges barátomat siratom. Helyezzenek koszort az országos elnökség nevében a ravatalra és fejezzék ki legmélyebb és legőszintebb részvételemet. Gyárfás Elemér.”

A nagy és általános részvételt, amelyet Martzy Mihály halála mindenfelől keltett, visszatükrözik azok a részvéttáviratok és átiratok is, amelyek szervezetek és magánosok részéről úgy a gyászoló családhoz, mint a Magyar Népközösség bányászati tagozati elnökségéhez érkeznek. Távirati vagy levélfelbontás részvételt fejezték ki eddig többek közt dr. Gyárfás Elemérné, a carasi-krassói népközösségi megyei tagozat nevében Szabó József dr. elnök és Ottlik Tibor főtitkár Oravita-Oravicabányáról, Gál Miklós, az unitárius egyház főgondnoka Turda-Tordáról, a turdai-tordai népközösségi szervezet, Tókás Béla református lelkész Tormac-Végvár község lakossága nevében, a fageti-facsádi népközösségi tagozat, Tompa Lajos volt képviselő Turda-Tordáról, Péntek Árpád s. lelkész és Tóth Benjámin főgondnok a timisoara-i-temesvári református lelkései hivatal nevében, Gimes Mária Franciska a timisoara-i gyárvárosi iskolánövérök konventje nevében és Veress Marianne, a szociális testvérek főnöknője.

Marty Mihály emlékezetére koszorú-megváltás címén a diákszegély jávára újabban a következő adományok érkeztek kiadóhivatalunkba: Friedrich Aladár 1000, Czerbánik Béla 1000, N. S. 1000, Janesó Herta 500, Szikszay Lajos 1000, Kálmán Andor 500, Agentura Reclama 1000, a Romániai Magyar Népközösség aradi tagozata 5000, Dániel Péter 500, a Déli Hírlap aradi személyzete 1000, Lovász Andor 1000, I. N. 1000, a Magyar Népközösség timisoara-i-temesvári belvárosi tagozata 5000, V. B. 1000 lej.

A Katolikus Női Misszió timisoara-i-temesvári józsefvárosi szervezete a Martzy Mihályra való kegyeletos emlékezésért július 20-án, kedden délelőtt 9 órakor rekviemot mondott a józsefvárosi plébániatemplomban az elhunyt lelkiúdvéért. A nőiszervezet ezután hívja meg az elhunyt tisztelőit.

Julius 19. hétfő
R.k.: Páli szt. Vince
Protest.: Emilia
Ortod.: Makrina

Napkelte: 4 ó 21 p
Napny.: 19 ó 51 p
A nappal hossza:
15 óra és 30 perc.

A Déli Hírlap megjelenik mindennap a vasárnapokat és ünnepeket követő napok kivételével. Timisoara-temesvári szerkesztőség és kiadóhivatal: L. Piata Bratianu 3. Telefon: szerkesztőség 50-78, kiadóhivatal 28-10. Előfizetési ár a lap hához való kézbesítésével vagy postán küldve: egy hónapra 140 lej, három hónapra 400 lej. Egyes szám ára 5 lej. Aradon előfizetések, hirdetések és felszólamlások Reclama hirdető-irodájában, Motianu-utca 6. Telefon: 17-11.

— A Bucurestiben tárgyaló horvát kulturális bizottság látogatása a propagandaiügyi minisztériumban. (Bucuresti). A román—horvát kulturális egyezmény megkötésére irányuló tárgyalásokra Bucurestibe érkezett horvát kulturális bizottság dr. Ivo Huehn vezetésével pénteken látogatást tett a propagandaiügyi minisztériumban. A minisztériumban Marcu Alexandru tanár, propagandaiügyi miniszter fogadta a vendégeket, akiknek nevében dr. Ivo Huehn mondott beszédet. A beszédet Marcu miniszter válaszolt. (Rador).

— Az aradi adófizetők figyelmébe. Az aradi pénzügyigazgatóság felhívja az adófizetők figyelmét arra, hogy az ellenőrzést és felülvizsgálást végző személyeknek megfelelő igazolvánnyal kell rendelkezniük és az ellenőrzésről említenést kell tenniük az egységes regiszterben. A pénzügyigazgatóságnak tudomására jutott, hogy egyes személyek, mint ellenőrök és felülvizsgálók jelentkeznek az adófizetőknel. Amennyiben ezek nem mutatják fel az előírt igazolványokat, adják át őket a rendőrségnek, az esetet pedig 14-50 szám alatt távbészlőn közlik a pénzügyigazgatósággal.

— Új szállodai árak Tarnaveniben-Diesőszentmártonban. (Saj. tud.) A polgármesteri hivatal a szállodai szobák árát a következőképpen állapította meg: egy ágyas szoba 130, két ágyas szoba 150, pótágy 50 lej naponként. A szállodai mellékleteknek a következők naponta: fűtés 30, világítás 10 és városi adó 10 lej. Katonaisztek, köztisztviselők és menekültek a szobák árából 20 százalékos engedményt kapnak.

— A Magyar Nőegylet köszönete és kérelme. A timisoara-i-temesvári Magyar Nőegylet köszönetet mond E. P. magyar testvéremnek, aki egy vaságyat juttatott a dr. Kakuk-csecsemőgondozónak. Az egylet vezetősége azzal a kérelemmel fordul a magyarsághoz, hogy akinek még van egy csecsemőgondozónak. — H. J. az otthon javára 2000 lejt adományozott, amiért szintén köszönetet mondanak.

— Pályázati hirdetés. Az erdélyi római katolikus püspökség által fenntartott iermini-radnói teli gazdasági iskolánál megüresedett mezőgazdasági szaktanár állásra az iskola igazgatósága pályázatot hirdet. Pályázhatnak olyan gazdasági akadémiai végzettséggel rendelkező egyének, akik oklevelüket beföldi akadémián szereztek be vagy a külföldön szerzett szabályszerűen honosították. Fizetés az állami tanárokéval egyenlő. Nyugdíjasok és római katolikus vallásuk előnyben részesülnek. Kinevezett tanár az iskola mellett működő internátus konyhájánál a gazdasági részére megállapított árért teljes ellátást kaphat. Pályázati határidő 1943 augusztus 15. Melléklendő okmányok: 1. Állami és egyházi születési bizonyítvány. 2. Allampolgársági bizonyítvány. 3. Képesítés és eddigi működést igazoló iratok. 4. Katonai szolgálatot igazoló irat. 5. Nős embereknel házassági bizonyítvány. Az iskola igazgatósága.

— A repülés védszentjének ünnepe. (Bucuresti). Julius 20-án, Szent Illés napján ülik meg a repülés védszentjének ünnepeit. Bucurestiben az ünnepség a repülésügyi vezetői és a hatóságok jelenlétében folyik le. (Rador).

— Piaci rend Tarnaveniben-Diesőszentmártonban. (Saj. tud.) A városi közellátási hivatal szigorú rendelettel szabta meg a piaci rendet. E szerint viszonteladók és zsidók a piacon csak délelőtt tíz óra után vásárolhatnak. Kivételt képeznek azok a viszonteladók, akik a megyei prefektura igazolványával bizonyítják, hogy Bazna-Bazna gyógyfürdő számára eszközlik a bevásárlást.

— Szabad a gyümölcs-palinka főzése. (Bucuresti). A szeszgyedárusítás vezérigazgatósága elrendelte, hogy a lepecsételt pálinkafőző listókat ismét üzembe lehet helyezni, avégből, hogy a nyári gyümölcsökből pálinkát főzhessenek. (Rador).

(*) Új főorvos. Givulescu Iuliu dr. aradi központi kórházi orvos nagy sikerrel tette le Bucurestiben a főorvosi vizsgát.

(*) Halálozások. Özvegy Fischer Kálmáné, drauti szőlőbirtokosnő, rövid szenvedés után, e hó 16-án elhunyt. Temetése 18-án vasárnap, délután 3 órakor lesz az aradi temetőben. — Schatzmann János nyugalmazott postafőtisztviselő, életének 65-ik évében, rövid szenvedés után Aradon meghalt. Temetése e hó 16-án volt.

— Muzik műsora. Julius 18. vasárnap és Julius 19. hétfő: Arad: „Bécsi vér” (Willy Fritsch, Maria Holz, Hans Moser, Theo Längen), Corso: „Macario és a vidám társaság”, Forum: „A riadó” (Karl Martell, Maria von Tassnady, Hilde Sessack, Theodor Loss), Urania: „Kisértet a kastélyban” (Pat Patachon). — Timisoara-Temesvár: Apollo: „Sportkirály”, Atlantik: „Varieté” (La Jana, Hans Moser), Capitol: „Sarasate” (Margareta Carosio, Alfredo Mayo), Corso vasárnap: „Minden leány férjhez megy egyszer” (Maria Denis, Umberto Melnati), hétfő: „Az opera királynője” (Margareta Carosio, Nives Poli), Thalia: „Szerelmes levelek véget” (Alfred Rasser, Anne-Marie Blanc, Paul Hubschmied). — Fratelia-Ujkisoda: Fratelia: „Az aranyváros” (Kristina Söderbaum, Paul Klinger), Roxy: „Az aranyváros” (Kristina Söderbaum, Paul Klinger).

— Ugyeletes gyógyszerterak. Julius 18. vasárnap: Arad: Stauber (Regina Maria-ut 8), Niedermayer (Sft. Sava-tér). — Timisoara-Temesvár: Belváros: Jahner Károly (Libertatii-tér), Gyárváros: dr. Keller (3 August-utca), Erzsébetváros: Keller (Carol ut 27), Józsefváros: Diana (Bratianu-utca 29). — Julius 19. hétfő: Arad: Lager (Regina Maria-ut 21), Berger (Saguna-ut.) — Timisoara-Temesvár: Belváros: Irgalmasok (Sft. Ioan-utca 5), Gyárváros: Jahner Rezső (Stefan cel Mare-ut 3), Erzsébetváros: Sárga (Porumbescu-utca 1), Józsefváros: Pildner-Steinburg (Dragalina-tér 3). — Sibiu-Nagyszegben: Jantea, — Mindkét napon: Timisoara-Temesvár: Mehala: Chio-reanu. — Fratelia-Ujkisoda: Panajoth. — Freidorf-Szabadfalu: Eremici.

Inget csináltak

Az inganyag kín feltűnt a kirkatban. Egy része a papirtéglyánra ölcavarva, a többi elomlón, hatáso: és lágy türemlésekkel, hogy megmutas a kelme reddezetét is.

Hetek óta ismerkedtem az inganggal, mivel utam gyakorta vitt el ebbe és ha már közeledtem feléje, az ebb más porjékák hivalkodó kelletése kümint régi ismerőst üdvözöltem. Szte volt a kedves, ezüstszürke, kissé fénsávokkal, igazán olyan volt, ami mozditja a fantáziát, hogy milyen nykendői kössön a hegyébe az ember. A kezdetől fogva egy mélybördő ihyetén elképzelésemben, bár egy tángsziniu petyes is szőbajött a való vonatkozásban.

A minap valami érthetetlenü tern szetesen nem haladtam el a kirkatott ellenben lenyomtam a bolti kelincs azzal az éret vágygal, hogy megépíttem a szürke ingámat, kedvelt bonyalkendőm leendő hányerét.

Ilyenkor a boliba úgy lép be az ember, mint egy gör császár.

Könnymedén, emelt fővel, az én rugónak lágyringásával.

Utóljára három éve voltam hasonló üzemben, amikor is néhány szűcsök egyéniség ugrott felénk és ezek nyomán a nehézsomolygásu csupa készség tulajdonos következetet el.

A jelen esetben már ott állt a tulajdonos és nézett.

Csend volt, ő nézett a csendben és valamelyik deszkapuliban egy szu csendesen kalkultál.

Mondok:

— Néhány inget szeretnék, izé.

A tulajdonos mögém nézett, a kassza felé is így szól:

— No jó.

A szürke átomanyagot szerettem volna közelebből látni a kirkatból. Nem kellemes ilyen munkát adni, hogy beszedjék azt az elomló kelmet, de erre nem is került sor. Egy vastos nyaláb már bent volt belőle a pulton.

A kirkakátneg mögötti megcsodálás és a kézzelfogható valóság között csinos különbség volt. Ott duplán és néhez fényfel omlott el az anyag, itt olyan volt, mint egy terebélyes, csikozott cigarettapapír.

A tulajdonos az olóval játszott és annyit szolt:

— De mürosos.

— Hát jó. Azaz...

— De csak három hét múlva lehet kész.

— Nem lesz?

— Lehet, hogy lesz.

Csönd.

— Talán nézhetémk valami más anyagot?

— Itt van.

A tulajdonos a másik lábára állt, mintha azt akarta volna jelezni, hogy irántunk való szíveségből áll a világűrben.

A jobb anyagok mintája nagyon biszergő volt. A színiket se valami kellemes, de végtére a cigarettapapíring nem túl előnyös.

A tulajdonos keze császári leereszke dással csipejt bele egy zöldes üla jebnyegbe:

— Talán ezt?

— Talán.

Most mi maradtunk csöndben. Az egész bolton a valhallai nesztelenségek komor hangulata feszült.

— Akkor mértéltet szüünk. A nyak kioldandó.

Kioldottuk. A pulton volt egy vastag, lila anyag is, kellemesen pocské mintázattal, de miután a kutyának se kellett ilyen, békebeli.

Ezt néztük, amíg a tulajdonos dolgozott a centiméterrel.

Rövidesen készen voltunk. A nyakat begomboltuk, legalább is ellenzésre nem talált a művelet.

— Előleg?

Ah, persze előleget is adjunk. Ellen-

BUZIAS-FÜRDŐ

Biztos gyógyhatás: szivbaj, vérkeringési zavarok, női betegségek stb. eseteiben. — Elsőrangú szállodák. — Kifünő éttermek.

Olcsó árak. — Szorakozás. — Katonazene.

50 százalékos utazási engedmény a C.F.R. vonalain. Összeköttetés Lugoj és Timisoara felöl. Fürdőigazgatóság

Oficiul Local de Cură și Turism.

Rádió

JULIUS 20, KEDD

BUCURESTI: 6.55 Hírek, reggeli zene. 12.45 Hírek. 13. Bajtársi óra. 13.50 Hírek német nyelven. 14. Hírek. 14.15 Közlemények. 14.30 Sebasilitek szórakoztató órája. 15.30 Szórakoztató zene. 16.40 Katonák üzennek. 16.40 Hírek orosz nyelven. 17. Ismertető előadás szlovákiáról. 17.30 Zene. 18. Olaszország órája. 18.40 Belföldi események. 19. Hírek német nyelven. 19.15 Beethoven-szonáta. 19.40 Közlemények. 19.45 Hírek. 20. A rádió kamarazene-kara. 20.40 Rádió-egyetem. 21. Szimfonikus hangverseny. 22. Hírek, sportesemények. 22.10 Közlemények. 22.20 Szórakoztató zene.

BUDAPEST I.: 6.45 Torna, hírek, zene. 10. Hírek. 10.15 Hanglemek. 11.5 Három szonáta. 11.40 Diktatúró. 12.10 Zenekar. 12.40 Hírek. 14. Cigányzene. 14.30 Hírek. 15. Fuvózenekar. 15.30 Gyermekdelután. 16. Hanglemek. 16.20 Hírek németül, románul, szlovákul és ruszinul. 16.45 Hírek. 17. Liszt-rapszódia. 17.25 Hárfá. 17.40 Előadás. 17.50 Rádiózenekar. 18.50 Hírek. 19. Babay József előadása. 20. Zenekar. 21.15 Hanglemek. 21.40 Hírek. 22.10 Chopin. 23. Hanglemek. 23.45 Hírek.

BUDAPEST II.: 18.30 Mezőgazdasági előadás. 19. Hangverseny.

ANGORA-nyulak műtanyészete teljes felszereléssel és épületekkel eladó. Arad, Banul Maricinei-utca 11a, Schwelengrüber. (906)

ASZTALI szellőztetőt vennék. Dömötör mérnök, Arad, minoriták-palotája. (909)

MINDENES bejárónót felfogadok. Arad, Episcopiei-utca 48. (920)

ÓNALLO és kézi varróleányokat francia munkára azonnal alkalmazok. Arad, Regele Ferdinand-körút 5. (911)

KOMBINÁLT szoba-butort vennék. Cim Reclama-nál, Arad, Eminescu-u. 4. (912)

MINDENES bejárónót jó fizetéssel azonnal felfogadok. Arad, Episcopiei-utca 29. (913)

BELVÁROSI emeletes ház, kétszer háromszobás, fürdőszobás, parkettás lakással, szép kerttel, sürgősen eladó. Cim Reclama-nál, Arad, Eminescu 4. (919)

GYERMEK mellé ajánlkozik német nő, aki háztartási munkát is megtehet. Arad, Eminescu-utca 16 szám, 3. ajtó. (910)

ÜRMÉRTEKET, rézből valót, vennék, 1-5 és 10 literest. Nadra, Arad, Dorobantilor-utca 45. (925)

MINDENES főzőnőt Ghiorocra felfogadok. Érdeklődni Aradon, Radnai-ut 35 szám, 3. ajtó. (922)

VARRÓLEANYOKAT alkalmazok állandó munkára. Arad, Metianu-u. 3. Ottilia-varroda. (923)

GUMICSIZMAT, jó állapotban lévő, vennék. Cimeket Reclama-hoz, Arad, Eminescu-u. 4 alá kérem. (924)

Apróhirdetések

HATSCHEK-ügynökség, Arad, Carol-körút 17. Távbeszélő: 16-95. Házajánlatok. Összegek ezekben. — 16.000: főtéri jövővelmű üzletes sarokbérház, külön raktárral. — 8500: korszerű bérvilla, főtton, villanegyedben. — 7000: üzl. 50-lakásos bérház. — 5000: belv. üzl. sarokház 1 nagy-, több lakás. — 4000: hatlakásos nagykeres, üzletvezetőszéknél. — 3500: magánház (béköl-zhető) közép-nagy lakással, elő-, fürdőszoba és passage, csempés mellékhelyiség, terraszok. — 3000: belvárosi bérház-rész. — 2500: megállónál új 3-szobás, teljes kényelmű villa. — 1900: vasútnál üzl. sarokház 9 bérlemben. — 1250: aradul-noui 2-lakásos, nagykertű. — 1150: belv. üzletes sarokház, pince, beépíthető homlokzat, több-lakásos. — 650: szerb templomnál négylakásos. (930)

DARÁLOMALOM eladó. Cim Szatmári József, Comlaus. Arad megye. (142)

MŰ-TÖMEST, (stoppolást), mű-szővést, nyakkendő-fordítást legszababban, legmegbízhatóbban készítenk. Arad, Avram Iancu-tér 2. emelet. (149)

80 KAT. HOLD földbirtok, aradi határban, gazdasági felszereléssel, épületekkel, nagy gyümölcsösökkel bérbeadó. Érdeklődni Burza, vaskereskedés, Arad. (151)

MALOM és cséplőgéptulajdonosok, valamint gyárosok figyelmébe! Megérkeztek valódi bőr és teveszőr gépszijaink, valamint „Zich-fest” varrószij. Frati Burza, vaskereskedés, Arad. (140)

HÁZMESTERPAR, gyermektelen falusi asszony takarításra, lakást és fizetést kap. Jelenkezni Ep. Gr. Comsau-u. 7, első emelet. 3. ajtó. (902)

FŐZNI TUDÓ idős bejárónót azonnal felfogadok. Arad, Feneş Curcamlu-utca 16. (903)

MALMOSOK figyelmébe! Hámozógépek köpenyét javítom vagy újra öntöm három napi munka-megszakítás alatt, helyben. Darálköveket raktárról szállítok. Gombár József, Arad, Mihai Viteazul-tér. (904)

FRANCIA-NÉMET pérténytára lelkiismeretesen előkészíték. Mihai Viteazul-tér 16. Arad. (905)

ROSSZ szőnyegét megveszem. Ugyanott erős előszoba eladó. Guba József, Arad Carol-körút 29. (908)

ANGORA-nyulak új ketrecekkel eladó. Arad, Chiba Birta-u. 6-8. (907)

3570000

MIT JELENT EZ A SZÁM

?

Ma a filmek filmje:

Bécsi út

Strauss-zene, Willy Frosch, Maria Holst, Hans Moser, Theo Lingennel

Előadások 3, 5, 7, 9. - Vasárnap 11:30-kor matiné 30 lejes helyárakkal.

GYALUPAD eladó. Arad, Dna Balasa-utca 12. (921)

TANULÓLEANYOKAT és kifizetőleányokat alkalmazok. Salón de mode, Arad, Take Ionescu-utca 1 szám. (926)

BELVÁROSI HAZAK: 3-szobás új villa 2 millió bérvilla 18 millió, üzletház 20 millió, bérház 1.500.000 lej, bérház 900 ezer lej, 2-szobás ház 400.000 lej. Nikolovics-ügynökség. Arad, Avram Iancu-tér 21. (130)

Dacia filmszínház Arad (Kelemen úti üvös terem) Tel: 12-3

Ha akarja a színi nevetni, nézze meg a bonyolult mestereinek filmjét.

Pat és Palachon - „Kisérlet a kastélyban”

3, 5, 7, 9. Vasárnap 11:30-ór matiné 50 lejes helyárakkal. **ÖSSZEKÉRDÉS**

Kövekezik: **A + E VÉRS** (Cassara) Kövekezik

SZABÁSZTAT tanítok könnyű, korszerű módszerrel, biztos sikerrel. Női, férfi, felsőruhák, fehérneműk, babakelengyék, ágyneműk, sapkaszabást tanítás, Jelenkezni, Arad, I. G. Duca-utca (volt Bucur) 12 szám, I. emelet, Sida. (156)

SÜRGŐSEN vennék keveset használt kerékpárt és korszerű super rádiót. Timisoara-k címeket a kiadóba kérem. Megtekintésre szerdán megyek Aradon, Pesti fodrász, Avram Iancu-tér 18. (155)

SIEMENS elektromotorok, patefon-lemozek, Telefunken rádió-készülékek, német kerékpárok nagy választékban az Elektro-Technica Romana-nál, Arad, Regele Ferdinand-körút 5. Távbeszélő 13-15. (927)

MINDENES főzőnőt azonnal felfogadok Poian-cukrászda. Arad, Berthelot-u. 4. (928)

FÜRDŐRUHÁT, férfi és nők részére hozott fonalból is kötök. Mindenféle kötött ruhakészlet összeállításával együtt olcsón vállalom. Arad, Baritiu-utca 20, balra. (914)

ELADÓ kristálytükör-készlet, konyhaszatra való cintábla, íróasztallámpa, két fali-rézkép, kis biedermeier szalonbutort, villanyburák. Arad, Carol-körút 20, I. emelet. (916)

ELADNÁM olcsón, jó állapotban lévő szállítói és rugós kecsijaimat. Arad, Capitan Iancu-utca 47. (929)

ÓVADEKKAL rendelkező kereskedőt azonnali belépésre üzletvezetőnek alkalmazok. „Hangya” fogyasztási szövetséget, Satul-nou, Aradmegye. (915)

ANGORA-nyulak, 34 darab, tisztafajta, eladó. Arad, Dr. Ioan Suciu-utca 22, Engelhardt. (917)

BIZTOSÍTÓ-társaság román vagy német etnikai származású, könnyvelni tudó gépirónót alkalmaz augusztus 1-re. Írásbeli ajánlatokat fizetési igény, képesség, eddigi gyarkorlat megjelölésével „Biztosító” jellegre Reclama hirdető továbbít. Arad, Eminescu-u. 4. (918)

VAPRÓGÉP csónakos, eladó. Timisoara II. Torac-u. 31. munkástelep. (5326)

FEL hálószoza, világos, puhafából készült valamint paplan, damasztból készült asztalterítő, szövet, ágycarnitura, függöny eladó. Timisoara, IV., Fröbl-utca 36, II. em 25. szám. (4240)

KERESÜNK ellenőrzés; munkák elvégzésére lehetőleg megbízható vasuti nyugdíjast. Ajánlatokat a timisoarai kiadóba kérünk. (5289)

Aradvárosi IEC-nyár (Vágóhid mellett)

Távbeszélő: 27-53

KELETI szőnyeg, ezüst 6-személyes, jeleképek, finom különféle stílusú régi butor, kristály- és porcellán-tárgyak nagy választékban. „Interior”. Timisoara I, Regele Ferdinand-körút 8. az udvarban. (4238)

ELADÓ kombinált. 2-személyes, fekete hálószoza, rózsaszínű és fehér leány- vagy gyermekszoba, két különböző rekamer, 1 kombinált, egy rendes ebédlő és file futószőnyeg Interior, Timisoara I, Regele Ferdinand-körút 8, az udvarban. (4239)

CORSO-mozi, Arad. — Gyerektől mozgó nyitott tetővel — Tel: 23 14. Előadások 3, 5, 7 és 9 kor

Ma! Folytatódik Macario nagy sikere. — 2 órai falrengető kacagás kíséri

Macario és a vidám társaság humorral teletöltött filmje.

Délelőtt 1/2 óraker matiné 30 lejes helyárakkal.

PALYAZAT

Református vallású állami tanítót keres a ioanisi-körösjánosfalvai református fiókegyház, aki a kevés munkát jelentő előkönyörgői, kántori munkát jó fizetéssel vállalja. Az egyház a jelentkezőt az állami iskolához rendes tanítónak kinevezetné. Érdeklődők bővebb felvilágosításért a következő címre írjanak: Református Lelkészi Hivatal, Suncuis, jud. Bihor, p. u. Finis.

FORUM-MOZI, ARAD

Távbeszélő 2-10

Előadások 3, 5, 7 és 9 kor

Ma! Az igény szerinti programok és a legkiszébb kalandor-filmje

A RIADÓ

Karl Martell - Marie von Tasnadu - Hilda Pessak - Theodor Lora. Legújabb 71 sz. hirdető